

Nefndasvið Alþingis
b.t. velferðarnefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 1. nóvember 2022

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins, nr. 70/1996 (áminningar og setning embættismanna um stundarsakir), 41. mál

Félag atvinnurekenda (FA) vísar til beiðni velferðarnefndar, dags. 18. október sl., um umsögn um ofangreint mál, á þingskjali 41.

Megintillaga frumvarpsins er sú að felld verði niður það skilyrði fyrir uppsögn opinbers starfsmanns að honum hafi áður verið veitt formleg áminning vegna brots á starfsskyldum eða að hann hafi ekki staðið undir þeim kröfum sem leiða af starfi hans.

FA styður þessa tillögu eindregið. Nauðsynlegt er að afnema þá tvískiptingu vinnumarkaðarins sem felst í mismunandi vinnulöggjöf fyrir opinbera starfsmenn og starfsmenn á almennum markaði. Þessi tillaga er gott skref í þá átt.

Eins og flutningsmenn víkja að í greinargerð með frumvarpinu er ein forsendan fyrir sveigjanleika í starfsmannahaldi hins opinbera og þar með ráðdeild og skilvirkni að réttarstaða opinberra starfsmanna sé sem líkust réttarstöðu starfsmanna hjá einkafyrirtækjum.

Það er sömuleiðis rétt hjá flutningsmönnum að á þeim tíma sem liðinn er frá því lög voru sett um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins árið 1954 hefur réttarstaða opinberra starfsmanna gjörbreytt. Þeir hafa samnings- og verkfallsrétt. Lífeyrisréttindi opinberra starfsmanna og starfsmanna á almennum vinnumarkaði hafa verið samræmd til framtíðar. Starfsmenn hins opinbera hafa notið meiri launahækkana undanfarin ár en starfsmenn á almennum vinnumarkaði og útfærsla styttingar vinnuvikunnar í síðustu kjarasamningum var mun rausnarlegri á opinbera markaðnum en þeim almenna. Að mati félagsmanna FA veita stofnanir ríkis og sveitarfélaga þeim nú harða samkeppni um starfsfólk, sérstaklega sérfræðinga og millistjórnendur, og verður ekki séð að opinberir starfsmenn í þeim stöðum njóti lakari kjara en starfsfólk á almennum markaði.

Kannanir á meðal forstöðumanna ríkisstofnana hafa ítrekað sýnt að þeir telja lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins standa í vegi fyrir skilvirkni, hagræðingu og bættri þjónustu í opinberum rekstri. Hin ríka uppsagnarvernd opinberra starfsmanna er á kostnað skilvirkni í rekstrinum. Mjög neikvæð viðhorf ríkja innan opinbera geirans í garð áminninga og uppsagna og í raun er ómögulegt að segja starfsfólki upp nema það geri alvarleg mistök í starfi – eða þá að starfið sé lagt niður vegna skipulagsbreytinga. Þannig mun vera afar óalgengt að opinber starfsmaður fái áminningu fyrir að vera verklítill, jafnvel þótt við blasi að aðrir gætu afkastað mun meira í starfinu. Margar opinberar stofnanir sitja þannig uppi með starfsfólk sem stendur sig ekki, en geta ekki losnað við það.

Ekki er þar með sagt að starfsfólkið sé ómögulegt; það hefur bara minni hvata en starfsmenn á almennum markaði til að standa sig af því að faðmur ríkisins er svo mjúkur og hlýr. Atvinnurekendur

forðast yfirleitt uppsagnir í lengstu lög, en stundum er uppsögn í starfi það sem starfsmaður þarf til að hugsa sinn gang og taka sig á áður en leitað er að nýju starfi. Þannig gerast kaupin á eyrinni á almenna markaðnum og vandséð er af hverju aðrar reglur ættu að gilda á opinbera markaðnum, að teknu tilliti til þeirrar þróunar í kjörum og réttindum sem að ofan er lýst.

Þau vandamál sem fylgja uppsagnarverndinni á opinbera markaðnum verða svo enn meira íþyngjandi fyrir samfélagið þegar horft er til þeirrar staðreyndar, sem flutningsmenn benda á, að opinberi vinnumarkaðurinn stækkar hratt, á kostnað þess almenna. Þannig hefur launafólki í opinberum greinum fjölgað um 19% á fimm árum, samanborið við 5% fjölgun í öðrum greinum hagkerfisins.

Af framansögðu má ljóst vera að FA styður frumvarpið og hvetur eindregið til samþykktar þess á þingi.

Virðingarfyllst,

Ólafur Stephensen
framkvæmdastjóri FA